

Приклади текстів для індексу SMOG

Рівень 1: (Середня довжина речення: 3.6 слів, Середня довжина слова: 4.5 літери, Багатоскладові слова (4+): ~1.7%, Очікуваний індекс SMOG: 5.0–5.8)

Іванко жив у селі. Йому було сім років. Він любив гуляти у дворі. У Іванка був пес. Пса звали Рекс. Рекс був великий і добрий. Одного дня Іванко пішов у ліс. Рекс побіг за ним. Вони йшли довго. У лісі було тихо. Іванко бачив дерева. Він бачив птахів. Птахи співали пісні. Раптом Іванко почув шум. Це був вітер. Вітер дув сильно. Листя падало з дерев. Іванко злякався трохи. Але Рекс був поруч. Пес гавкнув. Іванко заспокоївся. Вони пішли далі. Іванко знайшов гриби. Гриби росли під деревом. Він зібрав їх у кошик. Рекс нюхав землю. Він шукав щось цікаве. Потім вони дійшли до річки. Вода була чиста і холодна. Іванко хотів пити. Він напився води. Рекс теж пив воду. Їм було добре. Сонце було високо. Іванко зрозумів — час додому. Він покликав Рекса. Вони пішли назад. Дорога була довга. Але Іванко знав шлях. Вони вийшли з лісу. Іванко побачив своє село. Мама стояла біля хати. Вона чекала на сина. Іванко помахав їй рукою. Мама усміхнулась. Іванко прийшов додому. Він показав мамі гриби. Мама похвалила сина. Рекс ліг під деревом. Він втомився. Іванко теж втомився. Але він був щасливий. Ввечері мама зварила суп. Суп був смачний. Іванко їв з апетитом. Рекс отримав м'ясо. Пес їв швидко. Усім було добре. Іванко ліг спати. Він думав про ліс. Про птахів і річку. Про свого друга Рекса. Йому снилися добрі сни. Так минув день Іванка.

Рівень 2: (Середня довжина речення: 6.5 слів, Середня довжина слова: 4.9 літери, Багатоскладові слова (4+): ~8.0%, Очікуваний індекс SMOG: 5.5–6.5)

Зима прийшла до нашого села раптово. Вночі випав перший сніг. Вранці все було біле і красиве. Діти дуже зраділи цьому. У маленького Петрика жив котик Мурчик. Це був сірий пухнастий кіт з білою грудкою. Мурчик

ніколи не бачив снігу раніше. Він народився влітку і не знав, що таке зима. Петрик вийшов у двір після сніданку. Сніг скрипів під ногами. Мурчик обережно ступив на білу покривку. Його лапки одразу провалилися в сніг. Котик здивувався і швидко повернувся на ганок. Петрик засміявся і покликав Мурчика знову. Кіт сидів на порозі і дивився на дивну білу речовину. Йому було цікаво, але трохи страшно. Нарешті він наважився ступити далі. Мурчик робив маленькі кроки по снігу. На білій поверхні залишалися слід за слідом. Петрик бачив, як котячі лапки залишають акуратні відбитки. Це було дуже гарно і весело. Раптом із дерева впала купа снігу. Вона впала прямо на Мурчика. Котик злякався і підстрибнув високо. Він струсив сніг зі своєї шерсті і побіг до хати. Петрик біг за ним і продовжував сміятися. Вдома мама нагодувала Мурчика теплим молоком. Котик сів біля печі і почав вмиватися. Він вилизував свої лапки і грудку. Петрик гладив його м'яку шерстку. Надворі сніг продовжував падати тихо і рівно. Великі пластівці кружляли у повітрі. Вони сідали на вікна і на дахи будинків. Село ставало все біліше і білішим. Увечері Петрик сидів біля вікна з Мурчиком. Вони разом дивилися на зимову казку. Мурчик муркотів тихенько і заплющував очі. Він вже звик до снігу трохи. Але йому було затишніше вдома. Петрик подумав, що завтра вони знову підуть гуляти. Він покаже Мурчику, як ліпити сніговика. Це буде весело і цікаво для них обох. А поки що хай котик відпочиває біля теплої печі. Так минув перший зимовий день у житті котика Мурчика. Він дізнався багато нового про сніг. І хоча сніг був холодний, день був добрим і радісним.

Рівень 3: (Середня довжина речення: 8.0 слів, Середня довжина слова: 5.5 літери, Багатоскладові слова (4+): ~20.8%, Очікуваний індекс SMOG: 6.5–7.5)

Восени наше село перетворюється на справжню казку. Дерева одягаються в золотаві та червоні шати. Листя шелестить під ногами і пахне вологою землею. Це найкращий час для прогулянок у лісі. Максим і його сестра Оленка вирішили піти по гриби. Мама дала їм великий кошик і попередила бути обережними. Діти взяли з собою бутерброди та термос із чаєм. Вони планували провести в лісі цілий день. Ліс зустрів їх прохолодним повітрям і спокоєм. Сонячні

промені пробивалися крізь гілки дерев і малювали на землі дивовижні візерунки. Максим йшов попереду і уважно дивився під ноги. Оленка збирала красиві червоні листочки для гербарію. Незабаром вони знайшли перші гриби біля старого пенька. То були підберезники з коричневими шапочками. Діти обережно зрізали їх ножем і поклали в кошик. Максим пояснював сестрі, як відрізнити справжні гриби від отруйних. Раптом Оленка помітила щось незвичайне за кущами. Там стояв маленький олененятко з великими темними очима. Воно дивилося на дітей без страху, але тремтіло від хвилювання. Максим тихо сказав сестрі не рухатися і не лякати звірятко. Вони спостерігали за оленям кілька хвилин. Потім з лісової гущавини вийшла доросла олениця і покликала малюка. Олененятко обережно підійшло до матері, і вони разом зникли між деревами. Діти були в захваті від цієї зустрічі. Після обіду почалася невеличка злива. Максим і Оленка заховалися під розлогою ялиною. Вони сиділи тихо і слухали, як дощ барабанить по листю. Запах мокрої деревини наповнював повітря свіжістю. Дощ був теплий і приємний. Коли дощ закінчився, ліс ожив знову. Птахи почали співати веселіше, а на галявині з'явилася райдуга. Оленка захоплено показувала на неї пальцем. Максим намагався порахувати всі кольори дуги. Увечері діти повернулися додому з повним кошиком грибів. Вони розповідали батькам про олененятко та про райдугу після дощу. Мама похвалила їх за обережність і слухняність. Перед сном Оленка намалювала олененятко в своєму альбомі. Максим записав у щоденник усі пригоди дня. Обоє заснули з усмішками на обличчях, мріючи про наступну прогулянку в чарівний осінній ліс.

Рівень 4: (Середня довжина речення: 11.8 слів, Середня довжина слова: 5.7 літер, Багатоскладові слова (4+): ~19.4%, Очікуваний індекс SMOG: 7.0–8.0)

Андрійко довго просив батьків дозволити йому доглядати за кроликами. Він переконував їх, що вже достатньо дорослий для

такої важливої справи. Нарешті батьки погодилися, але поставили умову: хлопчик повинен виконувати всі обов'язки самотійно, без нагадувань. Спочатку все здавалося дуже цікавим і легким. Андрійко із задоволенням годував своїх пухнастих вихованців свіжою травою та морквою. Він прибирав у клітках, наливав чисту воду і розмовляв з кроликами, наче вони розуміли кожне його слово. Особливо йому подобався найменший кролик з коричневою плямкою на носі. Але через тиждень ентузіазм почав поступово згасати. Щоранку ставало все важче прокидатися раніше, щоб встигнути нагодувати тваринок перед школою. Іноді хотілося просто залишитися в теплом ліжку ще хвилин п'ятнадцять. Андрійко розумів, що це неправильно, але боротися з ледачістю виявилось несподівано складно. Одного ранку сталася неприємна подія. Андрійко так задрімав за сніданком, що зовсім забув про кроликів. Він поспішив до школи і згадав про своїх вихованців тільки на другому уроці. Хлопчику стало соромно і тривожно. Він уявляв, як голодні тваринки чекають на нього, і серце боліло від почуття провини. Увесь день Андрійко не міг зосередитися на навчанні. Він думав про те, що підвів довіру батьків і образив беззахисних створінь, які залежали від його турботи. Вчителька навіть зробила йому зауваження за неуважність, але хлопчик не міг пояснити справжню причину своєї розсіяності. Повернувшись додому, Андрійко негайно побіг до кроликів. На його щастя, мама помітила його забудькуватість і нагодувала тваринок. Але це не полегшило совість хлопчика. Він розумів, що просто пощастило цього разу, але наступного разу може бути гірше. Увечері Андрійко довго розмовляв з татом. Він чесно зізнався у своїй помилці та попросив поради, як навчитися бути більш відповідальним. Тато уважно вислухав і розповів власну історію з дитинства, коли він теж забував про свої обов'язки. Вони разом придумали систему нагадувань: завести будильник на п'ятнадцять хвилин раніше, повісити розклад біля дверей кімнати, записувати виконані справи у спеціальний блокнот. Тато пояснив, що відповідальність – це не природжена якість, а навичка, яку треба виховувати щодня через маленькі перемоги над собою. Наступного ранку Андрійко

прокинувся від будильника і, незважаючи на бажання поспати, одразу пішов до кроликів. Годуючи їх, він відчув особливу гордість за себе. Це була маленька перемога, але вона додала йому впевненості. Хлопчик зрозумів, що бути дорослим означає не лише мати права, а й нести відповідальність за свої вчинки та за тих, хто потребує твоєї допомоги.

Рівень 5: (Середня довжина речення: 12.1 слів, Середня довжина слова: 6.1 літер, Багатоскладові слова (4+): ~27.2%, Очікуваний індекс SMOG: 8.0–9.0)

Переїзд до нового міста завжди був випробуванням для Софії. Вона звикла до свого затишного містечка, де знала кожну вулицю і кожного сусіда. Тепер доводилося пристосовуватися до незнайомого середовища, нової школи і абсолютно чужих людей. Батьки намагалися підтримати доньку, але розуміли, що адаптація потребує часу і терпіння. Перші тижні в новій школі виявилися надзвичайно складними. Однорівеньники вже встигли сформувати усталені компанії і не поспішали приймати новачку до свого кола. Софія відчувала себе самотньою і непотрібною. Вона проводила перерви за читанням книжок у шкільній бібліотеці, намагаючись відволіктися від гнітючого відчуття ізольованості. Одного дня до бібліотеки зайшла дівчина з паралельного рівню. Вона несміливо підійшла до Софії і запитала, чи не проти вона поділитися столом. Незнайомку звали Олена, і вона теж полюбляла читати під час перерв. Дівчата почали розмовляти про улюблені книжки, і розмова несподівано затягнулася на всю перерву. Виявилося, що в Олени теж немає багатьох друзів. Не тому, що вона нова, а тому що відрізняється від інших своїми інтересами. Замість модних тенденцій та соціальних мереж її захоплювали астрономія, науково-фантастична література та малювання. Однорівеньники вважали її дивакуватою і намагалися уникати спілкування. Софія відчула дивну спорідненість із цією незвичайною дівчиною. Їх обох не приймало більшість, обидві почувалися чужими у цьому

шкільному світі. Але замість жаліти себе, вони вирішили створити власний маленький всесвіт, де їхні інтереси були б цінними і важливими. Дівчата почали зустрічатися після уроків. Вони відвідували планетарій, обговорювали нові наукові відкриття, малювали фантастичні пейзажі далеких планет. Олена розповідала про сузір'я і космічні явища так захоплено, що Софія теж захопилася астрономією. А Софія ділилася знаннями про рівеньичну літературу, яку вивчала у попередній школі. Поступово інші учні почали помічати їхню дружбу. Дехто зацікавився їхніми проектами, дехто просто заздрихав їхній щирості та взаєморозумінню. Виявилося, що багато однорівеньників насправді теж відчували самотність, але приховували це за маскою байдужості та зарозумілості. До кінця навчального року навколо Софії та Олени сформувався невеликий гурток однодумців. Вони організували астрономічний клуб, куди приходили всі, кого цікавив космос і наука. Школа перестала здаватися ворожою територією, а натомість стала місцем, де можна знайти справжніх друзів. Софія зрозуміла важливу істину: справжня дружба народжується не з популярності чи схожості поглядів, а зі здатності прийняти іншу людину такою, якою вона є. Іноді найміцніші стосунки виникають між тими, хто здається найбільш різними. А самотність подолати легше, коли знаходиш когось, хто розуміє твої почуття і поділяє твої цінності, навіть якщо весь світ навколо вважає вас дивними.

Рівень 6: (Середня довжина речення: 14.6 слів, Середня довжина слова: 6.5 літер, Багатоскладові слова (4+): ~29.8%, Очікуваний індекс SMOG: 9.0–10.0)

В останні роки багато міст почали змінювати підхід до планування громадських просторів. Замість окремих проєктів, що вирішують локальні проблеми, формується стратегія поступового оновлення міського середовища. Вона охоплює покращення пішохідних зон, створення безпечних перехресть, розвиток веломережі та встановлення комфортних зон відпочинку. Фахівці з урбаністики

наголошують, що найважливіші зміни відбуваються там, де мешканці активно залучені до обговорення. Коли люди мають можливість висловити власні потреби та побачити, як їх враховують у плануванні, рівень довіри до міських служб помітно зростає. Це особливо важливо для районів, які довго не отримували належної уваги й потребують комплексного відновлення. Попри те, що такі процеси здаються повільними, вони дають стійкі результати. Нові маршрути стають зручними, двори — безпечнішими, а вулиці — живішими. Мешканці починають частіше пересуватися пішки та використовувати громадський транспорт, що зменшує навантаження на дороги й підвищує загальний комфорт у місті.

Рівень 7: (Середня довжина речення: 18.0 слів, Середня довжина слова: 6.7 літер, Багатоскладові слова (4+): ~36.8%, Очікуваний індекс SMOG: 10.0–11.0)

Амбіції завжди були рушійною силою людського прогресу, проте саме вони найчастіше стають причиною найболючіших розчарувань, коли реальність виявляється значно складнішою за ідеалізовані уявлення. Катерина мріяла стати професійною піаністкою з того самого моменту, коли вперше почула звучання Шопена на концерті в обласній філармонії. Музика захопила її настільки, що все інше відійшло на другий план, перетворившись лише на перешкоди на шляху до омріяної мети. Батьки підтримували захоплення дочки і записали її до музичної школи, де вона демонструвала неабиякі здібності та старанність. Викладачі відзначали її технічну майстерність, відчуття ритму та здатність передавати емоційну глибину творів. Катерина практикувалася годинами щодня, жертвуючи прогулянками з друзями, відпочинком та іншими підлітковими розвагами заради вдосконалення своєї майстерності. Однак із наближенням вступних іспитів до консерваторії дівчина почала відчувати тривожність, яка поступово переростала у паніку. Конкуренція виявилася нещадною: десятки талановитих музикантів з усієї країни претендували на обмежену

кількість місць. Катерина усвідомлювала, що навіть бездоганне виконання програми не гарантує вступу, адже рішення комісії часто залежало від суб'єктивних факторів, зв'язків та випадковостей. Психологічний тиск посилювався через очікування оточуючих. Вчителі пророкували їй блискучу кар'єру, батьки інвестували чималі кошти в додаткові уроки та участь у конкурсах, одnorівеньники заздрили її цілеспрямованості та таланту. Катерина відчувала, що несе відповідальність не лише за власні мрії, але й за надії всіх, хто вірив у неї, що створювало непосильний емоційний тягар. На прослуховуванні дівчина виконала програму технічно бездоганно, але відчувала внутрішню скутість і неможливість повністю розкритися емоційно. Члени комісії залишилися задоволені виступом, проте зауважили недостатню артистичність та відсутність індивідуальності інтерпретації. Результат виявився передбачуваним: Катерина не пройшла конкурсний відбір, опинившись серед десятків інших невдалих кандидатів. Перші дні після оголошення результатів були найважчими в її житті. Катерина відчувала не просто розчарування, а екзистенційну кризу, коли руйнується фундаментальне уявлення про власне призначення та майбутнє. Вона поставила під сумнів не лише свої здібності, але й сенс багаторічних зусиль, жертв та відмов заради мети, яка тепер здавалася недосяжною ілюзією. Поступово, через болючий процес переосмислення, Катерина почала розуміти глибші аспекти ситуації. Музика не переставала бути частиною її життя лише через те, що професійна кар'єра виявилася недоступною. Вона могла продовжувати грати для власного задоволення, викладати, брати участь у аматорських колективах, знаходити інші способи реалізації свого таланту без тиску конкуренції та комерційних очікувань. Цей досвід навчив її фундаментальній життєвій мудрості: справжня цінність захоплення полягає не у досягненні зовнішнього визнання чи професійного статусу, а у внутрішньому задоволенні від процесу та можливості ділитися своїм даром з іншими. Невдача, яка спочатку здавалася катастрофою, насправді виявилася можливістю переоцінити пріоритети та звільнитися від тиску чужих очікувань. Іноді найважливіші уроки ми отримуємо саме тоді, коли наші плани

руйнуються, змушуючи нас шукати альтернативні шляхи самореалізації та знаходити сенс у тому, що раніше здавалося другорядним або неважливим.

Рівень 8: (Середня довжина речення: 22.2 слів, Середня довжина слова: 7.1 літер, Багатоскладові слова (4+): ~36.4%, Очікуваний індекс SMOG: 11.0–12.0)

Сучасна культура систематично нав'язує ілюзію абсолютного контролю над власною долею, пропагуючи концепцію самодостатності та індивідуальної відповідальності за життєві обставини, часто ігноруючи об'єктивні соціальні, економічні та психологічні чинники, що формують траєкторію людського існування. Ілля протягом усього свідомого життя дотримувався саме цієї філософії, вірячи, що успіх визначається виключно працьовитістю, дисципліною та правильністю прийнятих рішень, без урахування випадковості та непередбачуваності буття. Його життя було ретельно сплановане: відмінні оцінки, престижний університет, перспективна спеціальність у галузі інформаційних технологій, стажування в міжнародних корпораціях. Кожен крок обдумувався з прагматичною точністю, кожне рішення підпорядковувалося довгостроковій стратегії досягнення фінансової незалежності та професійного визнання. Ілля вважав себе архітектором власної долі, переконаний, що його майбутнє цілком залежить від якості та інтенсивності докладених зусиль. Однак серія непередбачуваних подій кардинально змінила його світогляд та змусила переосмислити фундаментальні переконання про природу успіху та контролю. Економічна криза призвела до масових скорочень у технологічному секторі, ліквідувавши десятки тисяч робочих місць незалежно від кваліфікації чи професійних досягнень працівників. Ілля, попри бездоганне резюме та рекомендації, опинився серед безробітних, зіткнувшись з реальністю, де індивідуальні заслуги виявляються недостатніми перед обличчям системних економічних трансформацій.

Психологічна адаптація до нових обставин вимагала болючого процесу деконструкції попередніх уявлень про справедливість та причинно-наслідкові зв'язки між зусиллями та результатами. Ілля відчував не просто матеріальні труднощі, але й екзистенційну дезорієнтацію, коли руйнується ілюзія передбачуваності та керованості життєвих процесів. Він усвідомив, що попередня впевненість у власній здатності контролювати долю була не стільки результатом реальних досягнень, скільки наслідком вдалого збігу обставин та привілейованого соціального становища. Цей період змусив переоцінити взаємозв'язок між особистою відповідальністю та колективними факторами, що визначають індивідуальні можливості. Ілля почав розуміти, що справжня зрілість полягає не у відмові від прагнення впливати на власне життя, а в здатності розрізняти сфери, що піддаються контролю, від тих, що залежать від зовнішніх обставин. Це усвідомлення не призвело до пасивності чи фаталізму, а навпаки, звільнило від паралізуючого почуття провини за невдачі, спричинені факторами, що перебувають поза межами індивідуального впливу. Поступово Ілля знайшов альтернативні шляхи професійної реалізації, не обмежені традиційними корпоративними структурами. Він почав працювати як незалежний консультант, розвивати власні проекти, співпрацювати з міжнародними командами через віддалений формат. Ця трансформація вимагала гнучкості мислення, здатності адаптуватися до мінливих обставин та відмови від жорстких життєвих планів на користь більш відкритого ставлення до невизначеності. Рефлексія над пережитим досвідом привела до глибшого розуміння природи людської вразливості та взаємозалежності. Ілля усвідомив, що ідеологія індивідуального успіху часто служить засобом виправдання соціальної нерівності, дозволяючи привілейованим групам приписувати свої переваги виключно особистим заслугам, ігноруючи системні фактори, що визначають доступ до ресурсів та можливостей. Це усвідомлення не знецінювало важливість особистих зусиль, але вписувало їх у ширший контекст соціальних структур та випадковостей. Досвід навчив, що справжня мудрість полягає у здатності балансувати між

прийняттям відповідальності за те, що піддається контролю, і визнанням обмеженості індивідуального впливу на зовнішні обставини. Життя не є лінійним проектом, що реалізується згідно з попередньо визначеним планом, а радше являє собою динамічний процес постійної адаптації до мінливих умов, де успіх залежить не стільки від досконалості стратегії, скільки від здатності зберігати внутрішню цілісність та смисл незалежно від зовнішніх досягнень чи невдач.

Рівень 9: (Середня довжина речення: 26.0 слів, Середня довжина слова: 7.3 літер, Багатоскладові слова (4+): ~40.5%, Очікуваний індекс SMOG: 12.0–12.5)

Філософська дихотомія між свободою волі та детермінованістю людської поведінки протягом тисячоліть залишається центральною проблемою метафізики, епістемології та етики, породжуючи численні інтелектуальні традиції, що пропонують взаємовиключні концептуальні рамки для інтерпретації природи людського вибору та моральної відповідальності. Олександр, студент філософського факультету, завжди схилявся до лібертаріанської позиції, постулюючи фундаментальну автономію суб'єкта та його здатність до справді вільного, недетермінованого вибору, незалежного від попередніх причин або зовнішніх детермінант. Однак глибоке занурення в нейробіологічні дослідження когнітивних процесів та експериментальну психологію поставило під радикальний сумнів його попередні переконання щодо природи волі та свідомості. Експерименти Бенджаміна Лібета, що демонструють нейронну активність, яка передує свідомому рішення приблизно на триста мілісекунд, суперечать інтуїтивному уявленню про свідомість як первинного ініціатора дій. Ці емпіричні дані імплікують, що те, що суб'єктивно сприймається як вільне рішення, насправді є постфактум раціоналізацією процесів, що відбуваються на підсвідомому рівні під впливом біологічних та середовищних факторів. Екзистенційний дискомфорт від усвідомлення

потенційної ілюзорності вільної волі виявився значно глибшим, ніж Олександр очікував. Якщо кожна думка, кожне рішення є результатом детермінованого ланцюга причинно-наслідкових зв'язків, що простягаються до моменту народження та навіть за його межі, то як можна говорити про моральну відповідальність, заслуги чи провину? Чи не руйнується вся етична система, заснована на припущенні, що індивіди здатні до автономних моральних виборів, які не є просто маніфестацією їхньої генетичної спадковості та соціального кондиціонування? Компатибілісти, такі як Деніел Деннет, пропонують концептуальну альтернативу, стверджуючи, що свобода волі сумісна з детермінізмом, якщо переформулювати розуміння свободи не як відсутність причинних зв'язків, а як здатність діяти відповідно до внутрішніх мотивацій без зовнішнього примусу. Згідно з цією перспективою, людина є вільною не тому, що її рішення недетерміновані, а тому, що детермінанти походять з її власної структури переконань, цінностей та бажань, навіть якщо ці структури самі є результатом попередніх причин. Олександр поступово почав інтегрувати цей нюансований підхід у власну філософську позицію, визнаючи обмеженість як абсолютного лібертаріанства, так і жорсткого детермінізму. Він усвідомив, що продуктивніше концептуалізувати людську агентність не через метафізичну категорію абсолютної свободи, а через градації автономії та рефлексивної здатності критично оцінювати власні бажання та мотивації. Справжня свобода полягає не у відсутності причинних зв'язків, а у здатності до метакогнітивної рефлексії, що дозволяє змінювати власні диспозиції та ціннісні орієнтири. Практичні імплікації цього філософського переосмислення виявилися надзвичайно значущими для його розуміння соціальної справедливості та кримінального правосуддя. Якщо визнати, що індивідуальна поведінка значною мірою детермінована факторами, що перебувають поза межами особистого контролю, то пунітивна модель правосуддя, заснована на ретрибутивній логіці покарання за провину, втрачає моральне обґрунтування. Натомість більш гуманним та раціональним підходом є превентивна та реабілітаційна модель, що фокусується на зміні детермінант

поведінки через освіту, терапію та структурні соціальні реформи. Олександр також переосмислив питання особистої відповідальності у контексті системної нерівності. Дискурс про індивідуальну відповідальність часто служить ідеологічним інструментом легітимації соціальної стратифікації, приписуючи успіхи привілейованих груп їхнім особистим заслугам, водночас перекладаючи провину за маргіналізацію на самих жертв системної несправедливості. Визнання детермінованості життєвих траєкторій соціально-економічними умовами не знімає потреби в етичних нормах, але переорієнтовує фокус з індивідуального засудження на колективну відповідальність за створення справедливих інституційних структур. Синтез детерміністських інсайтів з екзистенціалістським акцентом на автентичності привів до складної, діалектичної позиції. Олександр усвідомив, що навіть у межах детермінованого універсуму людина несе відповідальність за культивування власної свідомості, за рефлексивну роботу над собою, за вибір способів інтерпретації та реакції на зовнішні обставини. Ця відповідальність не є метафізичною свободою від причинних ланцюгів, але етичною практикою самотрансформації через критичне осмислення детермінант власної поведінки та свідомий опір деструктивним патернам, успадкованим від соціального та біологічного середовища. Завершальний висновок полягав у визнанні фундаментальної напруги між двома нередукованими перспективами: об'єктивістською, науковою, що постулює каузальну детермінацію всіх явищ, та суб'єктивістською, феноменологічною, що наполягає на неусувності досвіду вільного вибору з першоособової перспективи. Продуктивне мислення вимагає здатності утримувати обидві перспективи одночасно, не редукуючи одну до іншої, визнаючи їхню комплементарність та парадоксальну єдність у структурі людського існування, де детермінізм та свобода не виключають, а взаємно конституують один одного через діалектичну взаємодію необхідності та можливості.

Рівень 10: (Середня довжина речення: 31.0 слів, Середня довжина слова: 7.9 літер, Багатоскладові слова (4+): ~50.1%, Очікуваний індекс SMOG: 12.5+)

Деконструкція есенціалістських концепцій ідентичності, що характеризує постструктуралістську та постмодерністську філософську парадигму, радикально проблематизує традиційні уявлення про стабільність, унітарність та автентичність суб'єкта, експонуючи конструйований, фрагментований та перформативний характер того, що донедавна вважалося субстанційною сутністю особистості. Марія, дослідниця в галузі культурної антропології та гендерних студій, присвятила дисертаційну роботу аналізу трансформацій ідентифікаційних практик в умовах цифрової революції, де множинність онлайн-персон, флюїдність самопрезентацій та перманентна реконфігурація соціальних масок ставлять під питання можливість артикуляції когерентного наративу про себе. Теоретична рамка дослідження спиралася на синтез постструктуралістських концепцій Жака Дерріди та Мішеля Фуко з психоаналітичними інсайтами Жака Лакана щодо конституювання суб'єкта через символічний порядок мови та інституційні дискурси влади. Зокрема, фукольдіанський аналіз дисциплінарних механізмів, що формують нормативні модуси суб'єктивації, дозволяв концептуалізувати ідентичність не як автономну самопрезентацію, а як ефект інтерпеляції індивіда у певні дискурсивні формації, що нав'язують специфічні способи самоінтерпретації та соціальної локалізації. Емпіричний компонент дослідження включав етнографічне спостереження за онлайн-спільнотами, де учасники експериментують з альтернативними гендерними ідентифікаціями, етнічними афіліаціями та класовими позиціонуваннями, створюючи симулякри особистості, що не референціюють до жодної позадискурсивної реальності, але функціонують як автономні знакові системи у бодрірівському розумінні гіперреальності. Ця дисоціація між офлайн та онлайн модусами існування проблематизує не лише психологічні концепції автентичності, але й

соціологічні теорії ролей, що припускають наявність субстанційного «я», яке лише тимчасово вдягає різні соціальні маски. Особливо продуктивним виявився аналіз через призму батлерівської концепції гендерної перформативності, що постулює конструйований характер гендеру як стилізованого повторення актів, позбавленого онтологічної підстави у біологічній статі чи психологічній есенції. Екстраполюючи цю логіку на ширший контекст ідентичності взагалі, Марія аргументувала, що всі компоненти самоідентифікації – етнічна належність, рівеньова позиція, національна ідентичність – є продуктами перформативних практик, що набувають видимості природності через механізми ітеративного повторення та інституційної легітимації. Проте поглиблене дослідження виявило внутрішні апорії постмодерністської позиції, що декларує повну деконструкцію стабільних ідентичностей, водночас неявно передбачаючи певну форму агентності, необхідну для здійснення перформативних актів. Якщо суб'єкт є цілковито конструйованим дискурсивним ефектом, позбавленим субстанційної основи, то хто чи що здійснює вибір між альтернативними ідентифікаційними стратегіями? Ця парадоксальна ситуація експонує фундаментальну суперечність між антиесенціалістською декларацією та імпліцитним збереженням деякої форми мінімального суб'єкта, здатного до рефлексивної дистанції стосовно власних ідентифікацій. Намагання подолати цю апорію привело Марію до критичного переосмислення радикального конструктивізму та пошуку більш нюансованих концептуалізацій, що визнають конструйований характер ідентичності без повного заперечення матеріальних, психологічних та історичних констант, що обмежують безмежну пластичність самоідентифікації. Зокрема, продуктивним виявився діалог з критичним реалізмом Роя Бхаскара, що пропонує стратифіковану онтологію, де визнається реальність як дискурсивних конструкцій, так і недискурсивних матеріальних та соціальних структур, що детермінують можливості конструювання. Інтеграція психоаналітичної перспективи дозволила концептуалізувати ідентичність як результат діалектичної взаємодії

між символічними ідентифікаціями, що пропонуються культурою, та реальним травматичного ядра суб'єктивності, що резистує символічній асиміляції та проявляється через симптоми, апсихічні акти та інші форми дисфункції нормативних ідентифікаційних схем. Це реальне не є позадискурсивною есенцією, але й не редукується до дискурсивного конструкту – радше воно функціонує як межа символізації, що водночас конститує та підриває стабільні ідентичності. Практичні імплікації цих теоретичних розробок виявилися релевантними для розуміння сучасних ідентитарних конфліктів та політик визнання. Визнання конструйованості ідентичностей не повинно призводити до їхньої тривіалізації чи заперечення реальних ефектів ідентифікаційних практик на матеріальні умови існування маргіналізованих груп. Деконструкція есенціалізму є необхідною для подолання репресивних нормативних режимів, але вона не скасовує потреби у стратегічному есенціалізмі як політичному інструменті колективної мобілізації та боротьби за визнання та перерозподіл ресурсів. Марія дійшла висновку, що продуктивна позиція полягає у визнанні ідентичності як місця постійного напруження між конструкцією та обмеженнями конструювання, між перформативною флюїдністю та матеріальними константами, між деконструктивним імпульсом та прагматичною необхідністю тимчасових фіксацій. Ідентичність є не субстанцією чи ілюзією, а процесом, політичним проектом, етичною практикою самовідношення, що вимагає постійної рефлексивної роботи над балансуванням між універсалістськими претензіями на загальнолюдську суб'єктність та партикуляристським визнанням специфічних історичних, культурних та соціальних детермінант, що роблять кожну ідентичність унікальною та невзаємозамінною, попри її конструйований та нестабільний характер у постійно мінливому соціокультурному ландшафті пізньої модерності.

<https://aicraft.com.ua/projects/readability-analysis.html>